

Espai de millora contínua dels plans locals de prevenció de drogues i ús problemàtic de pantalles 2021

**Orientacions aplicades per a la millora
dels plans locals de drogues i ús problemàtic
de pantalles**

**Diputació
Barcelona**

Maig 2022

Document elaborat per encàrrec de:

Direcció Tècnica: Núria García. Subsecció de Projectes i Programes. Secció de Recursos per a la Infància i les Famílies. Servei d'Atenció a la Dependència i Vulnerabilitat Social. Gerència de Serveis Socials. Diputació de Barcelona

Consultoria tècnica i execució:

Episteme. Investigació i intervenció social.

Autoria: David Pere Martínez Oró, Joan Soler i Òscar Parés.

Coordinació: David Pere Martínez Oró i Òscar Parés.

| ÍNDEX

1

////////// INTRODUCCIÓ | 1

2

////////// SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES | 2

3

////////// NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES | 11

4

////////// DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ | 24

5

////////// PRESENTACIÓ DE LA GUIA PRÀCTICA D'AVAUACIÓ DELS
PLANS LOCALS DE PREVENCIÓ DE DROGUES | 32

6

////////// EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES
LOCALS | 36

A continuació presentem el document «Orientacions aplicades per a la millora dels plans municipals de drogues 2021», que recull els elements genuïns i més destacats dels aspectes treballats al llarg de les cinc sessions tècniques que han conformat «l'Espai de millora 2021». En aquest sentit, la voluntat és presentar els continguts de forma visual i esquemàtica. Considerem que aquest format permet una comprensió més intuïtiva del coneixement consignat al llarg d'aquestes pàgines.

El document consta de cinc capítols on es recullen els continguts centrals de cadascuna de les sessions tècniques de la present edició, incloent les aportacions de tots els ponents que ens han acompanyat al llarg de «l'Espai de millora 2021».

Desitgem que els continguts que es detallen siguin d'utilitat per a millorar la prevenció en general i els plans locals en particular.

2 SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

Introducció

Iniciem la primera secció d'aquest informe presentant l'estat actual de les situacions d'ús excessiu, ús problemàtic i d'addicció a les pantalles en el context postpandèmia. Els diversos confinaments que recentment hem viscut han visibilitzat una situació que fa anys que preocupa i han posat de manifest la necessitat de crear plans de prevenció enfocats a les conductes addictives.

Per tal de comprendre la societat digital, responem a la pregunta "Què són les xarxes socials?". Per això, fem un repàs a les funcions i contextos de cadascuna d'elles i a la perspectiva de Pol Gisé, creador de contingut català que, amb la seva ponència, ens apropà la perspectiva dels joves i ens ajudà a entendre com aquests les viuen i a quins riscos s'exposen.

Posteriorment, tractem temes emergents com el canvi de paradigma que estan representant la tecnologia *blockchain*, les criptomonedes, amb especial èmfasi en el Bitcoin, els criptoactius no fungibles (NFT) i el fenomen de les apostes esportives, emmarcat en el mateix continu que les darreres, en el marc de l'existència d'un producte de disseny que capitalitza un element que són els diners. Detallem el fenomen dels *tipsters* i els *traders*, equiparant-los i situant-los com a actors rellevants dins la problemàtica i parlem de les apostes com a pràctica cultural, de les posicions de les persones jugadores, de la dimensió de gènere, del funcionament de la comunitat apostadora, l'estratègia dels *tipsters* i els factors de risc i de protecció.

Sessió, 16 de desembre de 2021

Escenaris de l'ús de pantalles arran de la pandèmia

Gemma Garcia. Cap de la Subsecció d'intervenció en drogodependències del centre SPOTT.
Diputació de Barcelona.

//////// Noves demandes derivades per la COVID-19 detectades pels professionals del centre Spott de la Diputació de Barcelona

A nivell individual:

- Estat ansiós i depressiu
- Sentiment d'aïllament
- Ideació suïcida i autolesions
- *Craving* (desig irrefrenable de consum)
- Alteració d'hàbits i rutines

- Manca de motivació per seguir el curs telemàticament
- Pèrdua de la feina
- Gestió de l'avorriment
- Multes o sancions
- Necessitat de socialització vs zona de confort

A nivell familiar:

- Dols per la pèrdua de familiars o persones properes
- Conflictes familiars: dificultats per mantenir les normes establertes en condicions normals
- Problemes econòmics

//////// Dificultats i oportunitats derivades de les afectacions de la pandèmia

1- Dificultats

Casos greus i d'alta complexitat:

- Contactar amb el/la jove
- Atenció dels recursos de la xarxa sanitària

Contacte amb els professionals de referència d'altres serveis

Nou format d'intervenció

2 | SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

2- Oportunitats

Intensificació del treball familiar i la coordinació amb altres professionals

---

Adaptabilitat horària permet atendre a familiars que no podien assistir al centre

---

Més accessibilitat als joves

Predisposició a posar en pràctica suggeriments terapèutics

///// Resultats de l'enquesta d'SPOTT

1- Conclusions

- Alta concordança entre les respostes de pares i fills
  - Baixa exposició a situacions de risc a la xarxa
-

- Baixa percepció de canvi en l'ús de pantalles
  - Baixa consciència del problema i de l'afectació
-

- Necessitat d'establir normes clares
  - No ha millorat la comunicació ni el temps en família
-

2- Respostes

Promoció de conductes alternatives

Treballar consciència del problema i motivació pel canvi

Treball parental: normes i límits en l'ús de pantalles

Treballar la comunicació i promoure activitats familiars

---

2 | SOCIETAT DIGITAL IAPOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

SOCIETAT DIGITAL. UN REPTE PER A LA PREVENCIÓ: XARXES SOCIALS, VIDEOJOCS I REALITATS DIGITALS EN CLAU ADOLESCENT I JOVE

Pol Gisé. Periodista, actor i youtuber

///// Principals xarxes socials del moment

1- Twitter: «L'antiga Atenes, però tothom és Sòcrates»

Basada en l'opinió. A Twitter «tothom en sap de tot»

Botons «m'agrada», «retweet» i «tweet citat» serveixen d'indicadors d'èxit.

Serveix per a tot: as-sabentar-te de l'actualitat, llegir les notícies i conèixer l'opinió d'altres.

2- TikTok: «Han passat tres hores i sembla que hagin estat cinc minuts»

Com a Twitter, els posts surten l'un sobre de l'altre però, en aquest cas, són vídeos.

Consisteix a recrear escenes d'altres vídeos o cançons. És molt popular per a fer playbacks i/o coreografies de cançons.

L'apartat més conegut de TikTok és *for you*. Els vídeos amb ells *hashtags* més usats són els que més probabilitats tenen de ser-hi.

3- Twitch: «És la tele»

Els continguts s'emeten en directe i s'ha fet molt popular per la irrupció en aquesta plataforma de creadors de contingut molt reconeguts.

És la xarxa social que més monetitza, però també la que més infraestructura requereix.

És molt perillós perquè transmet el missatge de que per triomfar «s'ha d'explotar». *Streams* de 47 hores seguides. Els creadors han de pujar contingut cada dia.

---

2 | SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

4. Instagram: «L'objectiu d'Instagram és tenir-ho tot»

Va començar sent fotografia pura i ara ja permet vídeos molt llargs i *Reels*, que és pràcticament el mateix que TikTok.

Permet *Storys* (contingut que s'autodestruïx al cap de 24h i *Directs* (és com un xat).

També permet fer-hi vídeos en directe.

Pertany a Facebook i pràcticament s'hi pot fer qualsevol cosa que es pugui fer a una altra plataforma.

---

5. Facebook: «Sembla que estigui mort, però no ho està gens»

No és *boomer*. Hi ha de tot i segueix creixent.

També permet fer pràcticament tot el que es fa a les altres xarxes.

Públic llatinoamericà molt present en aquesta xarxa.

---

6. Youtube: «Purament contingut audiovisual»

És una plataforma de contingut audiovisual.

Molts *streamers* hi penjen els resums dels seus directes.

S'ha d'estar molt alerta amb el *copyright* i demana molta constància als creadors de contingut.

---

2 | SOCIETAT DIGITAL IAPOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

L'ECLOSIÓ DE LES CRIPTOMONEDES I EL SORGIMENT DE LES NFT, MODA O FUTUR?

Òscar Parés. Director d'Intervenció Social a Episteme

///// La tecnologia *blockchain*

Concepte i usos de la tecnologia *blockchain*

Concepte	Usos
<ul style="list-style-type: none"> • «Cadena de blocs» • Elimina intermediaris (bancs, empreses) • Trenca amb a centralització d'Internet en les grans plataformes (Facebook, Google) • Control de procés passa a estar en mans dels usuaris mitjançant milers de nodes	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Initial Coin Offerings</i> (ICOs) • Registre de propietats • Pagaments en el món real • <i>Carsharing</i> • Emmagatzematge al núvol • Identitat digital • Serveis públics/governamentals <ul style="list-style-type: none"> • Seguretat social i sanitat • Gestió dels drets d'autor

///// Bitcoin

Concepte, utilitats i característiques principals

Concepte	Utilitats	Característiques
<ul style="list-style-type: none"> • «Fill d'internet» • Moneda descentralitzada: ningú té capacitat per provocar inflació o deflació. • Objectiu: resoldre problemes del capitalisme occidental	<ul style="list-style-type: none"> • És l'oposat a un banc: permet la sobirania total sobre els teus diners • Elimina intermediació de bancs (quotes, taxes) • Permet transaccions digitals	<ul style="list-style-type: none"> • Cap límit a la forma que pot tenir Bitcoin (text, QR, imatges...) • Oposat a un banc: sobirania total sobre els teus diners • Trampes i perills propis dels fenòmens digitals

2 | SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

8

//////// NFT

Concepte i usos

Concepte	Usos	
<ul style="list-style-type: none"> • «Criptovalors no fungibles» • Basat en la tecnologia <i>Blockchain</i> • Imatges amb un codi digital que les fa úniques • Crea escassetat digital verificable • Brinda una propietat digital	<p>En l'art:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contracte digital blindat amb <i>blockchain</i> que garanteix propietat i autenticitat • S'estima que el 2021 les vendes d'NFT van generar més de 3.000 milions d'euros	<p>En el futbol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Fantasy Global de Futbol», tant per a col·leccionistes com per a jugadors • Intercanvi de cartes amb preus entre 4 i 20.000€ • Acords amb la lliga espanyola i alemanya.

2 | SOCIETAT DIGITAL IAPOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

Els jocs d'atzar a l'era digital. *Loot box*, joc simulat, apostes esportives i jocs de casino

Dr. David Pere Martínez Oró. Director d'Episteme

///// Apostadors, riscos i comunitat apostadora

Perfils d'apostador i factors de risc

Perfils

- Esporàdic
- Recreatiu
- Estratègic
- *Trader*
- Ludòpata
- Rendistes

Factors de risc

- Ser home i esportista
- Valors i família
- Mercats online i seguir a tipsters
- Saltar als jocs d'atzar
- Consums de drogues

Comunitat apostadora: els *tipsters* i els bons promocionals

- Podem parlar de quatre grans tipus de *tipsters*: professionals, publicistes, aspirants i estafadors.
- Els *tipsters* publicistes cobren dels programes d'afiliats de les cases d'apostes.
- Els bons són una estratègia de promoció que consisteix a «regalar» certa quantitat de diner virtual perquè els jugadors apostin «de franc». Són una gran temptació per a la comunitat apostadora.

Estratègia *tipster*

- Discurs guanyador
- Grans habilitats pronosticadores
- Informació és poder
- Competència
- Res és atzar, tot és treball
- Captació i fidelització de clients
- Cases d'apostes com a enemic
- Transparència

Finalitat dels bons promocionals

- Captar nous clients
- Incentivar les apostes amb promocions de tota mena
- Per reactivar els comptes d'apostadors inactius i fer que tornin a apostar
- Perquè els apostadors diversifiquin productes de joc

2 | SOCIETAT DIGITAL I APOSTES ESPORTIVES

Sessió, 16 de desembre de 2021

Aportacions per a la millora

Els continguts d'aquesta secció es presenten com un continu del mateix fenomen emmarcat dins del què anomenem societat digital.

Dels escenaris de l'ús de les pantalles arran de la pandèmia, se n'han derivat diverses oportunitats. Les xarxes ens ofereixen noves possibilitats en l'àmbit assistencial, com són la intensificació del treball familiar i la coordinació amb altres professionals, l'adaptabilitat horària, permetent atendre a familiars que no podrien assistir al centre, una major predisposició a posar en pràctica suggeriments terapèutics i més accessibilitat als joves.

La nostra resposta ha de fomentar la promoció de les conductes alternatives, el treball de la consciència del problema i la motivació pel canvi, el treball parental (normes i límits) i el treball de la comunicació i la promoció de les activitats familiars.

En el marc de les criptomonedes, NFTs i les apostes esportives, és rellevant entendre que no parlem d'un fenomen problemàtic en si, sinó que la problemàtica es deriva de certs discursos al voltant del diner fàcil i de múltiples actors implicats que se'n lucren. Per tant, hem de comprendre quins són aquests actors, com structuren la seva estratègia i quins són els factors de risc que poden conduir a què un apostador o un *trader* tinguin usos problemàtics.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Introducció

Iniciem la secció presentant els conceptes de noves drogues i noves tendències de consum. Gràcies a la tasca de monitoratge del mercat de substàncies il·legals que Energy Control du a terme mitjançant el seu servei d'anàlisi, podem exposar dades sobre les noves drogues (NPS) que actualment es troben al mercat, siguin venudes com a tals o com a substàncies adulterants, i els nous patrons de consum que s'han detectat, tant d'aquestes com de les drogues tradicionals.

Fem un repàs sobre els usos mèdics dels anomenats psiquedèlics, la investigació dels quals ha experimentat grans avenços les últimes dècades, exposant-ne els principals potencials terapèutics i la seva situació actual. Concretament, parlem de l'MDMA, la ketamina, la psilocibina, l'LSD i l'ibogaïna.

També aprofundim en l'estat actual dels botellots, fenomen que ha portat cua els darrers mesos i que ha estat molt present als mitjans de comunicació. En tractem el concepte, n'analitzem els greuges, les raons que duen als joves a aquesta pràctica i quines respostes podem donar.

Finalment, introduïm les begudes energètiques, parlant dels seus components, exposant dades de consum i la legislació vigent i la prevista.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Noves Drogues i noves tendències. Nous patrons de consum

Mireia Ventura. Responsable de l'Àrea d'anàlisi d'Energy Control

///// Nous patrons de consum

Ketamina

Descripció

- No és nova, però el seu patró d'ús recreatiu és recent
- Efectes anestèsics i dissociatius
- La via majoritària d'administració és la inhalada
- Dosis: 15 - 250mg
- Preu estable: 40 - 50€/g
- S'agafa tolerància amb molta facilitat
- No comporta problemes de depressió respiratòria

Principals riscos

- Caigudes i accidents
- Addicció similar a la cocaïna
- Problemes urinaris en cas d'abús
- Adulteració
- Riscos associats al consum per via nasal i intramuscular

Metamfetamina

Descripció

- No és nova, però el seu patró d'ús és molt recent
- Potent estimulants. Inhibeix són i gana
- La via de consum més freqüent és fumada, però també s'administra per via intramuscular (*slamming*)

Dues poblacions diferenciades

1. Població asiàtica: Utilitza la metamfetamina per allargar les jornades de treball. Situació envoltada per l'**estigma**. L'anomenen *shabú*.
2. *Chemsex*: Fa referència a un fenomen nou consistent en llargues sessions de sexe entre homes. S'hi ha detectat l'*slamming* i substàncies com el GHB/GBL, la mefedrona i la viagra.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

///// Noves drogues

New/Novel Psychoactive Substances (NSP)

- Consens en considerar que les que aquestes substàncies s'han creat per emular els efectes de les drogues il·legals i ser distribuïdes com a no aptes pel consum humà a través de canals legals.
- L'any 2018 es van detectar més de 400 noves substàncies.
- A Europa, la majoria d'NSP detectades són catinones (36%) seguides per cannabinoides (28%) i benzodiazepines (12%).

Research chemicals

- Són substàncies comercialitzades com a productes de recerca amb el seu nom químic i informació sobre la seva estructura i composició.
- Fenomen poc preocupant, ja que el consumidor sol tenir consciència i informació del que pren i de com fer-ne un ús segur.
- Els *research chemicals* es poden definir com a substàncies sintètiques no controlades per les Convencions Úniques i venudes en forma pura, normalment a través d'Internet.
- Sí que ofereixen informació sobre la seva composició.
- La seva distribució sol ser a través de canals legals.

Legal highs

- Es van fer molt populars arran d'un producte que emulava el cànnabis (spice).
- Fenomen molt més preocupant en l'àmbit de la salut pública.
- La seva raó de ser és burlar la llei i destaca per un màrqueting salvatge orientat a població molt jove.
- El perfil en el qual més han calat és el de joves als que fan controls regulars de drogues (es venen com a productes que no donen positiu als *tests*)
- Es venen tant a botigues físiques com per Internet i, encara que al nostre país són residuals, on més s'ha observat el seu ús és a centres de menors i presons.
- Hi ha molt poca recerca al voltant de les legal highs i la informació de la qual disposem al nostre país és residual.
- No ofereixen informació sobre la seva composició.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Mefedrona

- No es tracta d'una nova droga, ja que ja està fiscalitzada, però s'entén com a part del fenomen.
- Euforitzant amb efectes empatògens i estimulants.
- Consums de dosis elevades, gran necessitat de redosificar.
- S'acaben consumint quantitats més grans que causen majors efectes secundaris i majors ressaques.

MDPV, «La droga caníbal»

- Estimulant que els mitjans de comunicació sensacionalistes van fer molt popular.
- Es consumeix en dosis de 10 mg (molt baixes) i, en vendre's com a fals èxtasi, pot comportar problemes, ja que les dosis d'èxtasi són majors.
- Efectes estimulants, similar a la cocaïna.
- Ressaques molt pronunciades degudes a l'ús compulsiu.

ALFA-PVP, «la flakka»:

- També va tenir molt de ressò mediàtic i se la va considerar «la substituta de la droga caníbal».
- Les dosis són d'uns 10 mg i també es venia com a fals èxtasi amb els riscos associats que comporta.

Krokodil:

- També va tenir molt de ressò mediàtic.
- Substància implicada en el *krokodil* és la desomorfinina.
- Entre 8 i 10 vegades més potent que la morfina i amb efectes molt curts.
- Obtinguda a partir de fàrmacs que contenen codeïna mitjançant una síntesi casolana amb iode i fòsfor vermell.
- La seva toxicitat ve provocada pels subproductes tòxics de la síntesi casolana.

Tusibí:

- Mitjans de comunicació també se n'han fet molt de ressò.
- Pretén emular una nova droga, però realment és una mescla de ketamina, MDMA i cafeïna amb colorant rosa i el preu triplicat.
- No és una nova droga.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Noves Drogues, nous escenaris

Òscar Parés. Director d'Intervenció Social a Episteme

- Diferenciació entre noves drogues i les drogues de sempre amb nous significats.
- Quatre grans categories:
  - Antipsicòtics
  - Depressors
  - Estimulants
  - Al·lucinògens

//////// Els psiquedèlics

- Els trobem dins del grup dels al·lucinògens.
- S'estan resignificant a una velocitat molt elevada.
- La seva situació d'il·legalització ha fet veure incrementats els seus riscos.
- A mesura que agafen nous significats i entren a l'àmbit de la medicina clínica, es consideren drogues amb perfils de seguretat molt alts.
- Gran potencial terapèutic.

Usos terapèutics dels psiquedèlics

MDMA:

- S'estudia per tractar la síndrome de l'estrès posttraumàtic
- Fase III d'assajos clínics
- En el 66% de les persones que prenen MDMA en contextos clínics hi ha hagut una remissió de l'estrès posttraumàtic

Ketamina

- Ús terapèutic per tractar la depressió i l'ansietat
- Estudis mostren 7 vegades més possibilitats de remissió total de la depressió i l'ansietat
- Ha demostrat entre un 25% i un 55% de reducció en ideació suïcida
- S'estudia en tractaments d'abandó d'altres substàncies com la cocaïna
- S'estudia per tractar comportaments obsessivocompulsius, l'estrès posttraumàtic i alcoholisme
- Aprovada com a fàrmac des de 2019, quan Johnson & Johnson va patentar l'Spravato

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Psilocibina

- Principi actiu dels bolets
- Estudis enfocats a la qüestió del benestar, satisfacció vital, decreixement de l'ansietat i tractament de la depressió
- També s'estudia per tractar l'addicció a l'alcohol i al tabac
- En estudi pel tractament del desordre obsessivocompulsiu i per promoure actituds prosocials
- En fase III a l'Hospital del Mar i l'Hospital Sant Joan de Déu

LSD

- Estudis pel tractament de l'alcoholisme i la reducció de l'ansietat
- El volum d'estudis és inferior a les darreres substàncies tractades

Ibogaïna

- Podria ser eficaç per l'abandó del tractament amb metadona
- Estudis a l'Hospital Sant Joan de Reus
- Resultats encara no publicats

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Botellots. Més enllà del botellot

Josep Rovira. Fundador d'Energy Control i Director de l'Àrea de Drogues de l'ABD

///// Context actual

- Els joves han decidit tornar a buscar espais conjunts de trobada.
- El botellot és un espai on hi podem trobar joves des dels 14 fins a majors de 30.
- La premsa ha fixat l'objectiu en els joves, exposant una representació poc cívica, poc prudent i poc solidària de les festes o grans trobades on el jovent i l'alcohol han estat presents.
- El consum d'alcohol entre els 14 i els 18 anys, està en situació de lleuger decreixement i que l'edat d'inici està estancada.
- Els joves accedeixen a l'alcohol, entès com a element cultural i de representació del que és pertànyer al món adult.
- Vies principals d'accés a l'alcohol per part dels menors d'edat:
  - Majors de 18 anys (proveïdors).
  - Via directa (sobretot a partir dels 17): supermercats, bars, discoteques i botigues de barri.
- Quan parlem de menors, les noies consumeixen més que els nois. Els nois no més consumeixen més si parlem de consum diari.

///// Noies i botellot

Dinàmiques de consum

- Noies menors consumeixen més que els nois (excepte en consum diari)
- Més intoxicacions etíliques
- Amb l'augment de l'edat les diferències es van esvaint
- Relació amb la presentació de vulnerabilitats sota els efectes de substàncies i també amb l'aspecte fisiològic

Assumpció de rols

- Assumir el rol de «cuidadora» dins del grup i encarregar-se de qui s'ha passat
- Les noies s'orienten més a «dissimular» els efectes del consum per censura social
- Diferent percepció social i subjectiva de l'efecte del consum de substàncies en noies
- Estar exposades a la violència sexual

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

//////// Preocupacions que pot generar el botellot

- Alguns tindran efectes adversos com a intoxicacions etíliques o sobredosi.
- Alguns poden presentar algun accident en el mateix context de botellot o en el seu desplaçament si ho fan en vehicle.
- Alguns es comportaran de manera incívica embrutant l'entorn i trencant mobiliari urbà.
- Alguns molestaran el descans de veïns.
- Alguns es comportaran de manera violenta aprofitant el moment per robar a altres o afavorir baralles que produeixin lesions, violència masculista i conductes de robatori.

//////// Prohibicionisme, regulació i reducció de riscos

Efectes de les polítiques prohibicionistes

Positives

- Millora de la percepció de seguretat en els espais controlats.
- Percepcions de millora del medi ambient i l'equipament públic.
- La gent gran, els comerciants i la policia donen suport a la mesura.

Negatives

- Desplaçament. Si es prohibeix el botellot en una zona, els joves buscaran un altre lloc on reunir-se.
- Espais menys segurs. Llocs allunyats, més arriscats en termes de seguretat i resposta sanitària.
- Les possibilitats de conscienciació i gestió de la realitat desapareixen.
- Preocupació sobre l'aplicació policial i la seva coherència.
- Si es prohibeix la venda d'alcohol a partir de certa hora, ho aconseguiran d'una altra manera.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Regulació com a contracte social entre joves, adults i administració

Objectius	Accions per assolir-ho
<ul style="list-style-type: none"> • Portar els botellots a espais on sigui més fàcil gestionar-los per evitar l'impacte ambiental i el vandalisme. • Prevenir el consum en menors. • Reduir efectes adversos, especialment les intoxicacions etíliques i conductes violentes.	<ul style="list-style-type: none"> • Espais oberts i amb possible menor molèstia a veïns. • Disponibilitat de fonts. • Banys públics a l'entorn. • Il·luminació ampliada a l'entorn identificat. • Reforçament de punts d'eliminació de residus. • Reg lleuger de l'àrea per evitar la formació de núvols de pols.

Reducció de riscos

Objectius	Accions per assolir-ho
<ul style="list-style-type: none"> • Reduir incidència d'intoxicacions etíliques. • Reduir comportaments violents i agressius, desplaçaments sota els efectes del consum, etc. • Detectar de manera ràpida situacions de risc: borratxes, intoxicacions, etc. • Derivar possibles incidències als Cossos de Seguretat. • Derivar incidències sanitàries a urgències.	<ul style="list-style-type: none"> • Interacció directa amb els joves i grups de joves (consells de reducció de riscos). • Intervencions motivacionals breus i molt breus, adaptades per aplicar-les en aquest context. • Detecció precoç de situacions de risc. • Derivació protocol·litzada a la Policia Local o al Servei emergència. • Valoració de la necessitat de derivar al Programa d'Atenció a Adolescents i Joves.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Begudes energètiques, entre l'ús i l'abús

Òscar Parés. Director d'Intervenció Social a Episteme

///// Principals begudes energètiques del mercat

Monster Energy

- Eslògan: «allibera la bèstia».
- Elimina el gust a medicina que es criticava d'aquestes begudes.
- Ofereix un gran ventall de sabors.
- Posicionament «gamberro».
- Grans inversions en patrocinis (mundial de motocròs, concerts de rap, Connor McGregor).
- El seu gran èxit ha estat arribar al públic adolescent.
- Top vendes del 2020.
- La llauna de 500 ml conté 169 mg de cafeïna (2,5 cafès sol) + 57 g de sucre (10 sobres).

Red Bull

- Opció prioritària per a un segment d'edat entre 25 i 35 anys, més identificats amb els grans esportistes i esports de risc.
- Posicionament «premium».
- Les llaunes de 250 ml porten 80 mg de cafeïna (similar al Monster).
- Conté més sucre que Monster: 47 g en 250 ml, per la qual cosa serien més de 90 g en 500 ml.
- Líders del mercat durant 40 anys.

Burn

- Llaunes 500 ml porten 160 mg de cafeïna + 72 g de sucre.
- Línia «zero», sense sucre.
- Aposta per la connexió amb els *Millennials* i la *Gen-Z*.
- Produïda per Monster Energy i distribuïda per The Coca-Cola Company.
- Els seus valors de marca se sustenten en tres pilars: música, ball i *lifestyle*.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Coca-Cola Energy

- Produïda i distribuïda per The Coca-Cola Company des de 2019.
- Públic objectiu d'entre 20 i 30 anys, i consumidors que no acudien a aquesta categoria per rebuig al gust. Té gust a Coca-Cola.
- Línia «zero», sense sucre.
- Llaunes 250 ml porten 80 mg de cafeïna + 26 g de sucre.

Rockstar

- El seu eslògan és «*You are the star*».
- Als EUA i al Canadà hi distribueixen una versió amb alcohol (entre un 6% i un 6,9% d'alcohol).
- Patrocinen diverses modalitats esportives, sobretot pilots.
- Cada llauna conté uns 160 mg de cafeïna (semblant a les anteriors).

//////// Altres additius de les begudes energètiques

Ginseng

Planta usada amb finalitats medicinals per tractar l'astènia i l'esgotament físic i mental.

Gluconaurona

L'organisme la produeix de manera natural a partir de la glucosa. Efectes antifatiga i estimulants.

Vitamines del grup B

Taurina

Aminoàcid produït naturalment pel cos humà. S'associa a un augment del rendiment esportiu i la resistència.

Guaranà

Planta amazònica que conté estimulants com la cafeïna. Se li pressuposen efectes energitzants i aprimadors.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

///// Regulació

Legislació vigent

- Posa el focus en el sobrepès.
- A Catalunya: Impost sobre les begudes ensucrades.

Canvis immediats

- Reial Decret anunciat per Garzón pel qual es «es prohibirà» tota classe d'anuncis de «xocolata, pastissos, dolços, begudes energètiques i gelats».
- Barcelona ha anunciat que la prohibició es farà extensiva a l'espai públic.

Regulació proposada

- La comissió mixta per l'estudi del problema de les drogues va votar una proposició no de llei proposada pel PSOE i recolzada per tots els partits polítics. La regulació proposada és la següent:
  - Incorporació de la denominació de tots els ingredients actius al llistat d'ingredients i també el seu contingut.
  - Compromís de comercialitzar envasos no superiors a 250 ml, i estudiar la possibilitat d'evitar la comercialització d'envasos de 500 ml.
  - Monitoritzar anualment les tendències de consum d'aquest tipus de begudes, de manera que es pugui avaluar la seva contribució a l'exposició dietètica de cafeïna i altres ingredients actius en grups específics de persones consumidores, estimar-ne el risc i dissenyar plans d'actuació per minimitzar-los.
  - Dur a terme programes d'educació i comunicació amb l'objectiu d'augmentar el coneixement de la població, millorar la percepció del risc i minimitzar els possibles riscos associats al consum excessiu de begudes energètiques, soles i combinades amb alcohol, considerant de forma diferenciada els grups de més risc com a nens i adolescents.
  - Avaluar el consum, exposició i risc d'altres formes de consum de cafeïna com els anomenats shots o caffeine/energy shots.

3 | NOVES DROGUES, BOTELLOTS I BEGUDES ENERGÈTIQUES

Sessió, 13 de gener de 2022

Aportacions per a la millora

La problemàtica de les noves drogues té diverses dimensions. La situació d'il·legalització de les drogues tradicionals, provoca que en determinats contextos es busquin substituïts no fiscalitzats per aquestes. Els riscos associats a les NPS, en la majoria de casos, van associats al desconeixement que se'n té i al públic al que es dirigeixen, com és el cas de les *legal highs*, que pretenen emular els efectes de les drogues convencionals afirmant que no poden ser detectades per un test de drogues i que el seu consum no pot ser sancionat. La premsa en fa un ús sensacionalista creant una alarma injustificada.

L'afirmació que se'n deriva és que la sanció i la il·legalització no són mesures efectives, sinó les causes del problema. La recomanació per a minimitzar els riscos i els danys d'aquestes drogues gira entorn generar prou informació per a que els consumidors siguin conscients dels riscos a que s'exposen i es dirigeixin a un punt d'anàlisi de substàncies abans de consumir-les.

En el marc dels botellots, és molt important entendre que no parlem d'un fenomen nou, que els joves han decidit tornar a buscar espais de trobada i que accedeixen a l'alcohol entès com a element cultural. Hi ha diverses accions efectives per a reduir les molèsties i greuges que el botellot genera a les persones alienes a la festa i també als propis joves que hi assisteixen, com són propiciar espais oberts i amb menor molèstia pels veïns, assegurar la disponibilitat de fonts i banys públics, il·luminar les zones, reforçar els punts d'eliminació de residus o activar un reg lleuger que eviti la formació de núvols de pols. En el marc de la reducció de riscos, hi ha accions efectives com la interacció directa amb els joves, intervencions motivacionals breus adaptades per ser aplicades en aquest context, detecció precoç de situacions de risc, derivació protocol·litzada a la Policia Local o serveis d'emergència i la valoració de la necessitat de derivar al Programa d'Atenció a Adolescents i Joves.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

Introducció

Aquesta secció està dedicada a la qüestió de la salut mental, el benestar emocional i l'estigma. Per això, a la tercera sessió tècnica de l'Espai de millora vam comptar amb les ponències de la Laura Sicília i del Doctor Lucas Pons.

Aportem les definicions i conceptes vinculats a la salut mental i parlem dels determinants de la salut, des de la biologia humana fins als hàbits, el teixit social, el lloc de residència o el sistema de salut. També s'aporta coneixement al voltant del concepte de suport mutu.

Al voltant de la qüestió de l'estigma, n'aportem diverses definicions i analitzem la manera en què es produeix, definint-ne com a components principals els estereotips, els prejudicis i la discriminació, destacant la important diferenciació entre l'estigma social i l'autoestigma.

Destaquem la relació existent entre les drogues i la cultura, parlant de normes, valors, rols, creences i expectatives, entre molts altres conceptes, i exposem els patrons socials i culturals i el tabú associat a les drogues.

Finalment, aportem dades sobre l'estigma, exposem les conseqüències que aquest té per a la salut i presentem diverses estratègies per a reduir-lo.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

Desajustos estructurals, estigma i crisi

Laura Sicília Matas. Secretaria d'ActivaMent Catalunya Associació

//////// Definicions

Salut (OMS, 1946)

«No només l'absència de malaltia, sinó un estat complet de benestar físic, mental i social»

Salut mental (OMS, 2004)

«Estat de benestar en el qual l'individu és conscient de les seves pròpies capacitats, pot afrontar les tensions normals de la vida, pot treballar de forma productiva i fructífera i és capaç de fer una contribució a la seva comunitat»

Trastorn mental (OMS, 2004)

«Alteració de tipus emocional, cognitiu i del comportament en què queden afectats processos psicològics bàsics com l'emoció, la motivació, la cognició, la consciència, la conducta, la percepció de la sensació, l'aprenentatge, el llenguatge. Això dificulta a la persona la seva adaptació a l'entorn cultural i social en què viu i crea una forma de malestar subjectiu»

➤ L'OMS també defineix la salut mental en termes de positivitat:

- El contacte amb un mateix (auto-integració).
- L'actitud i la valoració positiva cap a un mateix.
- L'actualització del potencial autopercebut.
- L'equilibri psicològic.
- La resistència a l'estrès.
- L'autonomia en la presa de decisions.
- La percepció acurada de la realitat.
- L'autocontrol raonable.
- L'estimulació afectiva i intel·lectual adequada.
- Les relacions afectives i de solidaritat.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

///// Determinants de la salut

Controlables (Parcialment)

Exemples:

- Tabaquisme
- Consums de drogues
- Vida sedentària

No controlables

- Classe social
- Gènere
- Etnicitat
- Accés a l'educació
- Qualitat de l'habitatge
- Presència de xarxes de suport (quantitat i qualitat)
- Nivell de participació social i cívica o disponibilitat per a treballar
- Qualitat de l'aire
- Disseny de construcció

///// Estigma

- Els prejudicis, els estereotips i la discriminació són els principals components del concepte d'estigma
- La discriminació és la que en genera el perjudici més pràctic i més tangible.
- Els col·lectius estigmatitzats tenen característiques individuals: els uneix és la seva manca d'encaix en una categoria a la qual corresponen uns certs drets i privilegis en les lògiques de jerarquia social.
- L'estigma canvia al llarg de la història i fa que la identitat de les persones es deteriori.
- Dues maneres d'estigmatitzar:

Estigma social

És la societat la que reproduceix certs prejudicis i la discriminació cap a una persona o col·lectiu.

Autoestigma

És la mateixa persona afectada la que reproduceix els prejudicis i la discriminació cap a si mateixa i el seu col·lectiu. Les conseqüències són molt grans. És fer-se a un mateix el mateix que la societat fa cap a tu.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

- La solitud i la desesperança afavoreixen molt la cronificació i una autoimatge negativa pot promoure comportaments autolítics.
- L'estigma genera autoestigma i l'autoestigma genera les mateixes barreres i renúncies que provoquen l'estigma i la discriminació.
- El diagnòstic psiquiàtric té un efecte identitari.
- Rol del malalt: consisteix en el fet que la persona assumeix que depèn dels altres i són els altres els que l'han d'ajudar.
- Indefensió apresada: si per molt que facis no serveix de res, hi ha un moment en el qual l'aprenentatge conscient o inconscient assumeix que per molt que es faci, no servirà de res.
- Aquests conceptes —estigma, el rol del malalt, la indefensió apresada, l'autoestigma, la cronificació de la discriminació— generen desempoderament.

///// Suport mutu

En aquests espais hi ha:

- Igualtat
- Reciprocitat
- Corresponsabilitat
- Autogestió

Objectius

- Compartir experiències i aprendre col·lectivament
- Donar i rebre suport
- Millorar el benestar
- Abandonar el rol del malalt

Motius per començar:

- Ampliar la xarxa social i trencar l'aïllament
- Compartir i relacionar-se amb iguals
- Trobar comprensió i evitar la por al rebuig
- Cercar informació i resoldre dubtes

Motius per continuar

- Atorgar un sentit positiu a la pròpia experiència
- Donar i rebre suport
- Millorar en benestar
- Abandonar el rol de malalt

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

Conseqüències de l'estigma en el camp de les addiccions

Dr. Juan Lucas Pons. CAS Gironès

///// Primera aproximació a l'estigma i a les addiccions

- **Estigma:** paraula grega que fa referència a una marca o senyal que es fa a la pell per tal d'assenyalar públicament que determinada persona és indigna.
- **Addicció:** mot llatí referent al terme legal que s'utilitzava per a referir-se a aquells objectes o persones que havien estat assignats o que pertanyien a determinat individu, l'amo. L'addictus és l'esclau i també és el deutor.

Punts de vista

Sociologia

L'addicció és una resposta a la desestructuració de la nostra societat, en la que el mercat lliure estimula i provoca la ruptura dels vincles socials.

Psicologia

L'addicció és una forma d'aferrament i, quan algú no ha pogut crear un aferrament segur i sa, és més probable que quan utilitzi les drogues hi estableixi el vincle que hauria d'haver establert amb altres humans.

Antropologia

En determinades cultures en les quals es practiquen diferents rituals de possessió se n'hi distingeixen dos tipus; la moral i la demoníaca. En aquestes cultures, hi ha tendència a què les persones excloses, devaluades i oprimides, busquin rituals de possessió demoníaca per, d'alguna manera, posar de manifest que se senten asfixiats i oprimits per la societat. Els antropòlegs veuen la droga com una possessió demoníaca, emfatitzant en el detall de crítica social de les persones que consumeixen les drogues com a únic mitjà per manifestar el seu estat d'opressió i en l'escut que les drogues suposen per a exculpar-se

Sessió, 17 de febrer de 2022

///// Drogues, cultura i tabú

- Res és concebible si no hi ha quelcom que ho limiti, ho tanqui i li doni personalitat, individualitat i identitat. Els éssers humans tenim la pell que ens separa i individualitza de la resta. El cervell de l'home és pell i, l'estigma, una marca en aquesta pell.
- Les societats també tenen una pell, una barrera, que dicta qui en forma part i qui no. Aquestes barreres socials són les normes, les creences, l'organització i l'estructura social.
- Els valors de la societat, són els que estableixen quines drogues es consumeixen, qui les consumeix, on i quan.
- L'organització, el control, la dominació social, la massificació urbana, l'estrès social, la pobresa, l'atur, el nivell educatiu o la discriminació afavoreixen l'ús aberrant.
- Qui es desvia dels consums prescrits es percep com un enemic que intenta destruir els vincles creats en aquesta societat. Es genera la persecució, en forma d'il·legalització.

///// Estigma

Distingim tres tipus d'estigma:

- Abominacions corporals (físic)
- Estigma tribal (creences)
- Tares en el caràcter personal (conductes)

L'estigma es crea d'acord amb cinc processos:

- **Procés 1:** Les persones distingeixen i etiqueten les diferències entre éssers humans.
- **Procés 2:** Les creences culturalment dominants connecten les persones etiquetades amb característiques indesitjades formant un estereotip.
- **Procés 3:** Les persones etiquetades són vistes com un grup —com «ells»— i no com «nosaltres».
- **Procés 4:** Les persones etiquetades experimenten una pèrdua d'estatus i una discriminació amb repercussions no equitatives.
- **Procés 5:** Aquest procés té lloc en un context de distribució injusta del poder en què un grup té accés als recursos que l'altre desitja.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

Les diferències en la categorització social creen biaixos:

- **Estereotips** (creences): conjunt de característiques que identifiquen un grup determinat
- **Prejudicis** (actituds i sentiments): El que el nostre cos sent. No són creences, no és mental. És físic i corporal.
- **Discriminacions** (conductes): El que es fa voluntàriament.

Es pot estigmatitzar a algú de manera inevitable i incontrolable, per això la part essencial del concepte és el perjudici que rep la persona estigmatitzada. Quan la conducta va dirigida expressament a què aquella persona pateixi un menyspreu o un damnatge és quan es produeix la discriminació i **això sí que és evitable i controlable.**

Dos tipus d'estigma:

Estigma estructural

És generat per la pròpia estructura de la societat, intencionalment o casual.

Estigma individual

Públic: reacció de la gent cap a l'estigmatitzat.
Autoestigma: fa referència als pensaments i sentiments negatius —culpa i vergonya— que emergeixen després d'identificar-se amb un grup estigmatitzat. Fa que les persones estigmatitzades s'autolimitin i s'excloguin per elles mateixes.

Per reduir l'estigma, comptem principalment amb tres estratègies:

1. **L'activisme:** Ser conscient que les coses poden canviar i mobilitzar-se per a demanar els drets que manquen i presència als mitjans.
2. **L'educació:** Tenim barreres, però aquestes són permeables. Estem constantment responent al nostre voltant en total sintonia i diàleg amb l'exterior.
3. **El contacte:** Interacció, associació i cooperació.

4 | DESIGUALTAT, CRISI I NORMALITZACIÓ

Sessió, 17 de febrer de 2022

Aportacions per a la millora

Dins del que entenem com a determinants de la salut, les administracions públiques tenen una gran responsabilitat en els que entenem com a no controlables per a l'individu. Alguns d'aquests aspectes destacables són la classe social, el gènere, l'etnicitat, l'accés a l'educació, la qualitat de l'habitatge, la presència de xarxes de suport, el nivell de participació social i cívica, la qualitat de l'aire o el disseny de la construcció. Alhora, la necessitat de crear i donar suport a les xarxes de suport mutu es fa evident, ja que aporta als participants la possibilitat de compartir les seves experiències col·lectivament, donar i rebre suport, millorar el benestar i abandonar el rol del malalt.

També hem de recordar que tenim tres grans eines per a combatre l'estigma: l'activisme, ser conscient que les coses poden canviar i mobilitzar-se per a demanar els drets que manquen i presència als mitjans; l'educació, tenim barreres, però aquestes són permeables; i el contacte, interacció, associació i cooperació.

5 | PRESENTACIÓ DE LA GUIA PRÀCTICA D'AVALUACIÓ

DELS PLANS LOCALS DE PREVENCIÓ D'ADDICCIONS

Sessió, 17 de març de 2022

Introducció

Aquesta secció ve dedicada a la que fou la quarta sessió tècnica de l'Espai de millora. En aquesta, es presentà la «Guia pràctica d'avaluació dels plans locals de prevenció d'addiccions», elaborada pel Dr. David Pere Martínez Oró per encàrrec de la Diputació de Barcelona amb l'objectiu de que esdevingui «una eina per ajudar a cobrir la necessitat detectada pel Servei de Suport a la Dependència i Vulnerabilitat Social de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona. La necessitat és millorar els processos d'avaluació dels plans locals de prevenció de les addiccions» (Martínez Oró, 2021)¹.

Els continguts que detallem a continuació es corresponen amb la presentació de la plantilla d'Excel que, amb dades fictícies i a tall d'exemple de la realització d'una avaluació de procés, presentà el Doctor David Pere Martínez Oró a la quarta sessió tècnica de l'Espai de Millora. En aquesta, hi trobem diferents fulls on es recullen dades d'un programa de prevenció escolar i s'hi mostren les variables que s'haurien de tenir controlades i degudament emmagatzemades per a una correcta avaluació de procés. La plantilla consta de vincles i fórmules perquè ens pugui oferir directament els càlculs necessaris per a l'avaluació i pot de servir de base per a les avaluacions de procés que s'hagin de dur a terme en el marc dels plans locals de prevenció d'addiccions.

¹Martínez Oró, David Pere (2021). Guia pràctica d'avaluació dels plans locals de prevenció d'addiccions. Àrea de Cohesió Social, Ciutadania i Benestar. Diputació de Barcelona

5 | PRESENTACIÓ DE LA GUIA PRÀCTICA D'AVALUACIÓ

DELS PLANS LOCALS DE PREVENCIÓ D'ADDICCIONS

| 33

Sessió, 17 de març de 2022

Exercici pràctic d'avaluació de procés

Dr. David Pere Martínez Oró. Director d'Episteme

//////// Descripció de l'exemple d'avaluació d'un programa de prevenció escolar

Full J: «Desplegables»

El primer pas important és entendre el funcionament dels desplegables. Si ens dirigim a la primera fulla «desplegables», hi veiem una sèrie de columnes («Número de sessió», «Data», «Hora», «Centre», etc.). Aquestes, poden tenir —o no— algunes caselles emplenades. Aquestes caselles emplenades són els valors que podrà prendre cada variable i, per tant, les opcions que ens donarà cada desplegable. En el cas de les columnes buides, els valors els haurem d'escriure manualment.

Full A: «Planificació i execució»

Aquest full és *la mare dels ous*, on emmagatzemem tota la informació bàsica de procés. De la columna A («Número de sessió») a la H («Nom de sessió») les podem omplir abans que la sessió s'hagi dut a terme. Aquesta pràctica, a part de servir-nos d'agenda, ens serà útil per a tenir un registre d'aquelles activitats que no hem pogut dur a terme. A partir de la columna I («L'hem dut a terme») s'hauran d'omplir un cop l'activitat ja s'hagi realitzat o tinguem la seguretat que no es realitzarà.

Full B: «Resum sessions finalitzades»

En aquest full hi trobem una taula dinàmica. Com el nom indica, es tracta d'un resum del full anterior que conté les dades de les sessions finalitzades. Les caselles marcades amb un 1 corresponen a les sessions que s'han dut a terme. En tractar-se d'una taula dinàmica, podem triar les dades que volem que mostri i modificar les fileres i les columnes en funció de les nostres necessitats.

5 | PRESENTACIÓ DE LA GUIA PRÀCTICA D'AVUACIÓ

DELS PLANS LOCALS DE PREVENCIÓ D'ADDICCIONS

34

Sessió, 17 de març de 2022

Full C: «Resum costos»

Aquest full té un funcionament similar a l'anterior. En aquest cas, les fileres ens indiquen, en un primer nivell, el centre i, en un segon nivell, el curs on s'han realitzat les sessions.

Full D: «Cobertura»

Aquest full té la funció de portar un control sobre l'abast dels nostres programes i els nostres objectius de procés i de cobertura

Full E: «Centres»

Aquest full té exactament el mateix funcionament que l'anterior, amb la diferència que aquí hi anotarem els objectius respecte als centres i no respecte a l'alumnat. A la columna «Objectius de procés», hi anotarem el nostre objectiu de cobertura en relació amb els centres de l'àmbit territorial en el qual treballem.

Full F: «Materials»

En aquest full hi portarem el control dels materials que distribuïrem entre l'alumnat participant en el projecte.

5 | PRESENTACIÓ DE LA GUIA PRÀCTICA D'AVUACIÓ

DELS PLANS LOCALS DE PREVENCIÓ D'ADDICCIONS

Sessió, 17 de març de 2022

35

Qüestionari preintervenció, postintervenció i de satisfacció

Els fulls G, H i I, ens han de servir per a controlar que els qüestionaris s'hagin realitzat en el moment pertinent. En aquests fulls de càlcul hi trobem una taula dinàmica on podem seleccionar les etiquetes de fila perquè ens mostrin la informació desitjada sobre els qüestionaris duts a terme.

És així perquè, prèviament, al full «Planificació i execució», a les columnes «T», «U» i «V», hi haurem marcat un «Sí», en cas d'haver passat el qüestionari a l'alumnat participant, o un «No», en cas de no haver-lo passat. És molt important fer realitzar el qüestionari preintervenció al començament de la primera sessió, abans que els alumnes hagin rebut cap mena de prevenció, i fer realitzar els qüestionaris postintervenció i de satisfacció en acabar la darrera sessió. En certa manera, sempre hauríem de marcar el «Sí» a la casella del qüestionari pre a la primera sessió, i a la dels qüestionaris post i de satisfacció a la darrera, ja que tenir els qüestionaris serà clau a l'hora d'avaluar els resultats del programa i de detectar possibilitats de millora.

Aportacions per a la millora

L'avaluació dels plans, programes, projectes i accions preventives representen l'assignatura pendent de l'acció preventiva en l'àmbit de les addiccions en el conjunt del país. Els aspectes fonamentals per a millorar en l'avaluació són:

- L'avaluació comença en el mateix moment en què es comença a pensar el pla de prevenció de les addiccions.
- Els objectius del pla s'han d'ajustar a les necessitats, a les poblacions diana i als recursos disponibles.
- L'avaluació de procés ens permet controlar l'execució de les diferents accions preventives.
- L'avaluació de resultats i d'impacte només la podem realitzar si l'hem planificat abans de l'execució de l'acció preventiva.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

Introducció

Aquesta secció es va dedicar a la sessió de cloenda de la present edició de l'Espai de millora. Aquesta es plantejà de manera totalment dinàmica, amb la finalitat de que els participants poguessin plantejar experiències complicades i aquelles controvèrsies que haguessin pogut dificultar la seva tasca, per tal de poder plantejar respostes a aquestes dificultats i compartir experiències satisfactòries d'altres ajuntaments que poguessin ser replicades. A continuació, es detallen totes les controvèrsies exposades pels diferents tècnics municipals i les propostes de millora que es varen plantejar.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

Intervencions comunitàries adreçades a joves

Roger Ferrer. Sant Cugat del Vallès

///// Exposició de la problemàtica

S'exposà que en el marc de les estratègies de treball comunitari amb joves, la prevenció comunitària en constituïa l'eix més fluïx. Es parlà de les serioses dificultats existents per a tirar endavant intervencions amb impacte i que fessin participar als joves. També s'exposaren problemes a l'hora de vincular-se amb els agents del territori.

///// Propostes de millora

Una de les propostes útils en aquest sentit, fou la de treballar conjuntament amb els instituts. Aquests, poden ajudar a fer difusió de les activitats i, mitjançant hores lectives de voluntariat, apropar els joves a les activitats. El seguiment de l'institut assegura que n'acabaran fent unes hores determinades. En aquestes activitats, no només s'hi treballa la gestió emocional en si, sinó que també es mostra als joves que si fan coses, aquestes tenen resultats. En aquest sentit s'han demostrat molt efectius els treballs en horts comunitaris, que són molt eficaços a l'hora d'adherir als joves i treballar les habilitats i la socialització.

S'exposà que utilitzar els instituts com a enllaç té algunes mancances, sobretot si les accions pretenen dirigir-se a col·lectius diana.

Una altra iniciativa dirigida a joves amb problemes de pantalles i que ha tingut èxit en aquest sentit ha estat la creació de grups de joves a les biblioteques per a treballar el tema dels videojocs. El projecte, que parteix de la formació de bibliotecàries en videojocs, ha servit per a generar dinàmiques d'aventures gràfiques que permeten treballar temes de socialització i empatia amb aquests joves.

També es parlà de l'opció d'obrir instal·lacions esportives cèntriques, que apropa a fer activitats saludables als joves que fan més ús del carrer entre setmana (joves que no tenen extraescolars).

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

Gestió emocional dels joves

Eva Ozcoz (Cerdanyola del Vallès), Anna Novell (Mollet del Vallès), Eva Herrera (Esplugues de Llobregat), Meritxell Font (Montcada i Reixac) i Assumpta Lluch (Mataró)

///// Exposició de la problemàtica

Des de Cerdanyola del Vallès es plantejaren dificultats a l'hora d'abordar aquesta temàtica. Un dels apunts destacats, fou la diferenciació entre els joves en edat d'anar a l'institut i els joves més grans amb edats properes o superiors als 25 anys. Arribar a aquests darrers és especialment complicat, ja que queden fora del radar de l'escola.

També s'exposà l'existència de situacions en què els recursos que haurien de tenir una funció específica, acaben tractant altres temes, desvirtuant-se i perdent efectivitat.

Des de Montcada s'exposà la dificultat de treballar per un encàrrec clar, complicacions per a obrir serveis sense projeccions clares de finançament futur i les dificultats per a derivar als joves.

///// Propostes de millora

Al torn de Mollet del Vallès, s'expressà l'experiència positiva viscuda al voltant de la prevenció comunitària, després de l'execució d'un macro-projecte de salut mental amb totes les edats. Es plantejà la creació d'un punt de suport – no de tractament – que fes de pont entre l'administració i els punts de tractament. També exposaren la inclusió d'una comissió per a centres educatius dins del pla de drogues municipal.

L'experiència d'Esplugues de Llobregat fou un programa exitós de treball amb joves desmotivats on es treballaren temes d'orientació, hàbits d'estudi, benestar i educació emocional. Aquestes accions es treballaren en grup durant tot el curs escolar i, amb elles, es detectà una reducció dels comportaments de risc i canvis d'actitud en els joves.

També s'han començat iniciatives consistentes en mindfulness, activitats artístiques i esportives setmanalment en instituts, amb resultats efectius respecte temes com l'ansietat.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

Al torn de Mataró, s'exposà l'efectivitat de l'educació de les famílies i de centrar els pocs recursos disponibles en treballar amb les famílies amb més factors de risc. També parlaren de les dificultats que ha comportat la pandèmia amb l'aturada de molts programes i les dificultats per a la seva reactivació. S'exposà que una manera efectiva de detectar les famílies amb factors de risc és a través de Serveis Socials, ja que poden detectar pares amb dificultats per a exercir les seves competències parentals i derivar-los als tallers. El David Pere Martínez Oró exposà la necessitat d'una mirada crítica des de les ciències socials sobre les emocions, que no deixen de ser un reflex que amaga sota la responsabilitat dels joves tots els elements estructurals que possibiliten aquests malestars emocionals. Per tant, és important no caure en mirades que responsabilitzen a l'individu i obren camí a polítiques de caràcter neoliberal que eviten atacar l'arrel del problema.

Patologia dual associada als consums de drogues i Servei de Dispensació Responsable

Montserrat Domínguez (Canovelles) i Elena Maya (Palau-Solità i Plegamans)

///// Exposició de la problemàtica

Des de Canovelles es plantejaren inquietuds al voltant del treball en addiccions amb adults, sobre el que es disposa de molt poques eines, sobretot en termes de patologia dual. Es troben dificultats per a poder derivar a centres especialitzats a pares i mares amb problemes d'alcoholisme i concretament amb consums abusius de benzodiazepines. Es plantejà com a solució el programa «Servicio Responsable», que es va tirar endavant durant un temps, però va esdevenir molt complicat. S'observaren canvis, però es deixà de fer. Per altra banda, des de Palau-Solità i Plegamans plantejaren el repte de treballar l'accés que les persones menors d'edat tenen a l'alcohol i la dispensació responsable als establiments del municipi.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

40

//////// Propostes de millora

S'exposà que la literatura científica desestima que la formació i el treball amb els propietaris i les persones que treballen darrere d'una barra puguin ser efectius si no van acompanyades de factors com canvis normatius, rebaixes impositives o protecció legal.

Les solucions plantejades foren, en primer lloc, accions en què la policia passés pels establiments on es venen begudes alcohòliques fent recordatoris de la normativa vigent i, en segon lloc, el David Pere Martínez Oró proposà una aposta pel treball comunitari com a component complementari de la formació a la dispensació i un bon seguiment de les accions preventives per assegurar-se que la gent que ha rebut la formació l'està aplicant.

S'entén treball comunitari aquell treball destinat a reduir els danys associats al consum d'alcohol; des de lavabos il·luminats a contenidors als llocs on coneixem que s'hi donen els consums. També les mesures al voltant dels preus, molt complicades d'aplicar a causa de pressions de certs sectors però molt efectives.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

Nous escenaris digitals per part dels joves

Joan Barrero (Mancomunitat del Galzeran)

///// Exposició de la problemàtica

S'exposaren les noves tendències d'ús de la Web 3 i les noves realitats digitals per part dels joves, amb especial èmfasi a les inversions en criptomonedes. Molts joves nadius de l'era digital estan normalitzant aquestes noves maneres d'inversió i les plataformes digitals els ofereixen molts continguts de la mà de *tipsters* que aconsellen i aporten informació sobre aquestes, però que també són un cau de paranys i estafes mitjançant, entre altres coses, els seus programes d'afiliats. Al fenomen se li suma la febre dels NFT i la inclusió d'aquests nous criptoactius als videojocs. Aquesta nova realitat fa que es vingui detectant una necessitat d'intervenció per a dotar a joves i famílies de la informació necessària perquè els usos que puguin fer d'aquestes tecnologies no esdevinguin problemàtics.

///// Propostes de millora

Les solucions que es plantejaren anaren en la línia d'intervenir amb les famílies, dotant-les de les eines i la informació necessària perquè puguin tenir coneixement del què pot implicar un mal ús d'aquestes tecnologies per part dels seus fills i ho puguin abordar des de la llar.

6 | EXPERIÈNCIES I CONTROVÈRSIES LOCALS

Sessió, 28 d'abril de 2022

ASA. Programa Alternativa a la Sanció Administrativa. Protocols de prevenció sobre drogues. Què-qui-com. Experiències

Eva Ozcoz (Cerdanyola del Vallés), Mireia Bigorra (Terrassa) i Anna Novell (Mollet del Vallès)

///// Exposició de la problemàtica

Des de Cerdanyola expressaren la seva intenció de tirar endavant el programa ASA i les dificultats que estaven tenint per a aconseguir-ho. Exposaren la seva manca de coneixement sobre les alternatives i les entitats a través de les quals gestionar-ho.

A Terrassa s'hi havia aplicat el programa durant anys amb bons resultats, però actualment s'ha paralitzat a causa de canvis en l'estructura de la Policia Local. Les dificultats que expressaren estaven relacionades amb la coordinació amb les diferents administracions, amb la policia i també amb les entitats a les quals es derivaven els joves.

///// Propostes de millora

Com a solucions, Viladecans expressà que gestionant-ho directament amb SPOTT i amb una educadora social encarregada d'acompanyar els joves en els desplaçaments a Barcelona havien aconseguit un bon funcionament. També exposaren que molts dels joves que participaven en el programa seguien el tractament posteriorment. Altres opcions que es plantejaren varen ser la contractació d'alguna entitat que pugui implementar les mesures al municipi amb l'acompanyament d'una persona experta o l'existència d'una empresa que ofereix el servei online per a joves amb dificultats de desplaçament.

Gerència de Serveis Socials
Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social

Pg. Vall d'Hebron 171. Recinte Mundet, Edifici Serradell
08035 Barcelona | Telèfon 934 022 160 |
g.serveissocials@diba.cat

**Diputació
Barcelona**